

PM 2008: RVIII (Dnr 328-995/2008)

Värna språken - förslag till språklag (SOU 2008:26)

Remiss från Kulturdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen Värna språken – förslag till språklag (SOU 2008:26) överlämnas och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

I den föreslagna språklagen slås fast att svenska är huvudspråk i Sverige och samhällets gemensamma språk. Lagen innehåller bestämmelser om de nationella minoritets-språken samt det svenska teckenspråket. Enligt förslaget ska det allmänna ansvara för den enskildes tillgång till språk och att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden.

Stadsledningskontoret anser att förslaget till lagstiftning stämmer väl överens med stadens höga ambition för såväl grundskolans undervisning i svenska som undervisningen i svenska för invandrare.

Kulturnämnden har inga invändningar mot förslaget att svenskan får en lagstadgad ställning som huvudspråk i Sverige.

Mina synpunkter

I takt med att internationaliseringen av alla delar av det svenska samhällslivet stärks påverkas även det svenska språket. I den naturvetenskapliga miljön har svenskan till exempel i princip försvunnit som arbetsspråk, vilket leder till att det saknas svenska begrepp för många nya fenomen. Även teknikutvecklingen har stort inflytande på språket. Sms och e-post utvecklar skriftspråket och skapar nya och effektiva former för att förmedla information. Språket har alltid förändrats när människor ställer nya krav på det.

Det är viktigt att påpeka att internationaliseringen och teknikutvecklingen inom språkområdet är positiv. Aldrig har så många människor haft tillgång till den vetenskapliga litteraturen som nu, när den absolut övervägande delen publiceras på engelska. Dessutom används fler språk i Sverige idag än någonsin tidigare tack vare invandringen, vilket innebär att det finns långt fler kunskaper representerade i det svenska samhället än förr.

Samtidigt är det viktigt att hela samhällslivet i Sverige ska vara tillgängligt på svenska. Och eftersom Sverige sedan tidigare har fem nationella minoritetsspråk, och dessutom många användare av teckenspråk, som redan har tydliga lagskydd, är det rimligt att det svenska språket lagskyddas som huvudspråk i Sverige.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen Värna språken – förslag till språklag (SOU 2008:26)
överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 12 juni 2008

MADELEINE SJÖSTEDT

Bilaga

Värna språken – förslag till språklag

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

I den föreslagna språklagen slås fast att svenska är huvudspråk i Sverige och samhällets gemensamma språk. Lagen innehåller bestämmelser om de nationella minoritetsspråken samt det svenska teckenspråket. Enligt förslaget ska det allmänna ansvara för den enskildes tillgång till språk och att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturdepartementet har för yttrande senast den 7 juli 2008 översänt Språklagsutredningens betänkande Värna språken – förslag till språklag (SOU 2008:26).

Språklagsutredningen har utarbetat ett förslag till språklag, där det svenska språkets ställning regleras. I lagen slås fast att svenska är huvudspråk i Sverige och samhällets gemensamma språk. Det allmänna ska ha ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Lagen innehåller också bestämmelser om de nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddisch samt för det svenska teckenspråket.

Enligt förslaget ska det allmänna ansvara för den enskildes tillgång till språk. Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Den som tillhör en nationell minoritet och den som har behov av teckenspråk ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket respektive det svenska teckenspråket. Vidare ska den som har ett annat modersmål ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

Språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt. En särskild bestämmelse föreslås i språklagen om utvecklingen av svensk terminologi. Den innebär att myndigheter ska ha ett särskilt ansvar för att svenska termer finns tillgängliga, används och utvecklas.

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om att språket är av grundläggande betydelse för individens möjligheter till social gemenskap. Tillgången till språk är också en förutsättning för möjligheten att utbilda sig, informera sig och skaffa sig kunskap. Möjligheten att delta i samhällslivet förutsätter tillgång till ett språk som är gemensamt för samhället och som alla som är bosatta i landet förstår och kan använda.

Lagens intentioner stämmer väl med stadens mål och höga ambition för såväl grundskolans undervisning i svenska som undervisningen i svenska för invandrare. Utifrån ett demokratiskt perspektiv är det också viktigt att beslut och beslutsunderlag inom den politiska organisationen är begripliga för att på så sätt tydliggöra för såväl de politiskt valda som kommuninvånare vilka beslut som fattas. Särskilt inom den myndighetsutövande verksamheten är det angeläget att språket är begripligt och lättfattligt.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utgångspunkter för förslag i betänkandet

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig
- Alla ska ha rätt till språk, både svenskan, sitt modersmål eller få möjlighet att lära sig främmande språk

I förslaget till ny språklag preciseras det allmännas (stat och kommun) ansvar för den enskildes tillgång till språk. Lagen föreslår bestämmelser om användningen av svenskan i internationella sammanhang. Det fastslås att språket i offentlig verksamhet är svenska men att nationella minoritetsspråk kan användas när det är lämpligt. Enligt utredningens förslag ska dessa språks ställning lagfästas i språklagen.

Kulturförvaltningens synpunkter

§Kulturförvaltningen har inga invändningar mot förslaget till ny språklag och finner det högst rimligt att svenskan får en lagstadgad ställning som huvudspråk i Sverige och som landets huvudspråk i internationella sammanhang. Förvaltningen vill också understryka vikten av att nya svenskar får möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Fastställelandet av svenska som huvudspråk ska kombineras med goda möjligheter för de nationella minoritetsgrupperna att använda sina språk enligt de ramar som språklagen anvisar.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2008 att som svar på remissen åberopa stadsarkivets tjänsteutlåtande.

Stadsarkivets tjänsteutlåtande daterat den 2 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Det föreliggande förslaget slår fast att svenska är huvudspråk i Sverige och att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Att på detta sätt i lag slå fast ett förhållande som de flesta av oss uppfattar som något självklart och okontroversiellt kan te sig som en överloppsgärning. Samtidigt innebär detta att man undanröjer det märkliga förhållande att det svenska språkets ställning saknat formell legitimitet samtidigt som de officiella minoritetsspråken (samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddisch) genom konventionsanslutningar har haft en reglerad ställning i det svenska samhället. Genom det nya lagförslaget samlas bestämmelser om de officiella språkens ställning i en lag. Därtill föreslår man att bestämmelser om det svenska teckenspråkets ställning knyts till denna gemensamma lag. Detta är bra.